

VELKÁ KOČIČÍ POHÁDKA

1

Kterak král kočku kupoval

V zemi Taškářů panoval král, a můžeme říci, že panoval šťastně, protože když to musilo být, všichni poddaní ho poslouchali ochotně a s láskou. Jen někdo ho občas neposlechl, a to byla jeho dceruška, malá princezna.

Dobře jí král poručil, aby si nehrála s míčem na zámeckém schodišti; ale kdežpak! Sotva si jednou její chůva chvilinku zdřímla, princezna už byla na schodech se svým míčem, a tu, jestli ji snad pánbůh potrestal nebo jí čert nastavil nohu, upadla a rozbila si koleno. Seděla na schodech a plakala – kdyby to nebyla princezna, řekli bychom, že křičela na celé kolo. Toť se rozumí, hned se seběhly dvorní dámy s křišťálovými umyvadly a hedvábnými obvazy, deset královských lékařů a tři dvorní kaplani, ale princezně bolest vzít nemohl žádný z nich.

Tu se šourala cestou nějaká babička, a když viděla princeznu na schodech plakat, klekla si k ní a povídá pěkně: „Ale neplačte, princezno. Kdybych vám přinesla zvíře, které má oči smaragdové, a přece mu je nikdo neukradne, vousy takovéhle, a přece to není mužský, kožich jiskrný, a přece mu neshoří, nožičky hedvábné, a přece si je nikdy neprochodí, a v kapsičkách šestnáct nožů, a přece si masa nenakrájí, že byste už ani nezaplakala?“

Princezna se podívala na babičku, z jednoho modrého oka ještě jí tekly slzy, ale druhé se už smálo radostí. „Vždyť, babičko,“ povídá, „takové zvíře na světě není.“

„Ale je,“ pravila babička, „kdyby mně pan král dal, oč bych si řekla, hned bych vám je donesla.“ To řekla a belhala se pomalu pryč.

Princezna zůstala sedět na schodech, ale už neplakala; jen přemýšlela, jaké to může být zvíře. A tu jí přišlo líto, že ho nemá, že jí babička nic nepřinese, a začala znovu tiše plakat. Stalo se, že se pan král zrovna díval z okna, protože chtěl vědět, proč princezna tolik křičela, a tak všechno viděl a slyšel. Když viděl, že babička princeznu tak hezky utišila, sedl si zase na trůn doprostřed svých ministrů a rádců, ale to zvíře mu nešlo z hlavy. „Má oči smaragdové,“ opakoval si pořád, „a přece mu je nikdo neukradne, vousy má takovéhle, a přece to není mužský, má kožich jiskrný, a přece mu neshoří, nožičky má hedvábné, a přece si je neprochodí, a v kapsičkách má šestnáct nožů, a přece si masa nenakrájí; co to je?“ Když ministři viděli, že

pan král si pořád něco šeptá, vrtí hlavou a ukazuje si rukama pod nosem velikánské vousy, nemohli pochopit, co se to s ním děje, až konečně se starý kancléř krále přímo zeptal.

„Přemýšlím,“ řekl král, „jaké je to zvíře: má oči smaragdové, a přece mu je nikdo neukradne; vousy má takovéhle, a přece to není mužský; má kožich jiskrný, a přece mu neshoří; nožičky má hedvábné, a přece si je neprochodí, a v kapsičkách má šestnáct nožů, a přece si masa nenakrájí; co to je?“

Teď zase ministři a rádcové seděli, vrtěli hlavou a ukazovali si rukama pod nosem velikánské vousy, ale nikdo nemohl uhodnout, jaké to je zvíře. Konečně starý kancléř za všechny povídá, jako to řekla princezna babičce: „Vždyť, pane králi, takové zvíře na světě není.“

Ale král si nedal říci a poslal za babičkou nejrychlejšího kurýra. Kurýr letí na koni, letí, až jiskry pod kopyty tryskají, a tu, hle, sedí babička před svou chalupou. „Babičko,“ křikl kurýr z koně, „pan král musí mít to zvíře.“

„Bude mít,“ povídá babička, „co chce, dá-li mně tolik tolarů, co se vejde nejlepšího stříbra pod čepec královny maminky.“

Letí kurýr zpátky k paláci, až se prach k obloze zvedá. „Pane králi,“ hlásí, „babička to zvíře přivede, dáte-li jí tolik tolarů, co se vejde nejlepšího stříbra pod čepec vaší maminky.“

To nebude mnoho, myslil si král, a zapřisáhl se velikou přísahou, že dá babičce zrovna tolik tolarů; ale hned šel k své mamince. „Maminko,“ povídá, „dostaneme návštěvu. Vezměte si ten malinký hezký čepeček, ten nejmenší ze všech, co vám

pokrývá jen drdůlek vlasů.“ A stará maminka mu to udělala po vůli.

Babička tedy přišla do paláce a nesla na zádech nůši pěkně zavázanou šátkem. Ve velikém sále už čekal král, jeho maminka i malá princezna; ale i všichni ministři, tajní rádcové, vojévůdci a předsedové čekali, ani nedýchali zvědavostí. Babička pomalu, pomalu rozvazovala šátek; sám král sestoupil z trůnu, aby to zvíře viděl z blízka. Konečně babička strhla šátek, a z nůše vylítla černá kočka a jedním skokem seděla na trůně.

„Ale babičko,“ zvolal král zklamaně, „vy náš šidíte; vždyť je to jenom kočka!“

Babička si podepřela ruce v bok: „Já že vás šidím? Jen se podívejte,“ řekla a ukazovala na kočku. Jak vám ta kočka seděla na trůně, svítily jí oči zeleně, jako nejkrásnější smaragdy. „Jen se podívejte,“ řekla tedy babička, „nemá-li oči smaragdové. A ty jí, pane králi, neukradne nikdo. A vousy má také, a není mužský.“

„Ale,“ namítal král, „vždyť, babičko, má kožich černý, a ne jiskrný.“

„Jen počkejte,“ bránila se babička a pohladila kočku proti srsti. Opravdu bylo slyšet praskot malých elektrických jisker. „A nožičky,“ řekla dále babička, má hedvábné. Ani malá princezna, kdyby šla bosa a po špičkách, by neběžela tišeji.“

„Dobrá,“ připouštěl král, „ale zato nemá ani jediné kapsičky, ani šestnáct nožů.“

„Kapsičky,“ povídá babička, „má na tlapkách, a v každé kap-

siče ostrý nůž-drápek. Jen si je spočítejte, není-li jich šestnáct.“

Král tedy pokynul starému kancléři, aby spočítal kočce dráčky. Kancléř se naklonil ke kočce a chytil ji za nohu, aby počítal; ale kočka jen prskla a už ho sekla hned vedle oka.

Kancléř se narovnal, držel se za oko a řekl: „Já, pane králi, mám už slabé oči, ale myslím, že těch drápků je mnoho. O čtyřech vím jistě.“

Tu pokynul král prvnímu komorníkovi, aby spočítal kočce dráčky. Komorník chytil kočku, aby počítal, ale hnedle se zvedl celý rudý, ohmatával si nos a pravil: „Bude jich, pane králi, dohromady dvanáct. Já jsem jich napočítal osm, čtyři na každé straně.“

Tu pokynul král svému nejvyššímu předsedovi, aby spočítal kočce dráčky; ale jenjen že se ten ctihodný pán ke kočce sehnul, už se zas narovnal, hladil si poškrábanou bradu a řekl: „Je jich opravdu zrovna šestnáct, pane králi. Čtyř posledních jsem se právě dopočítal.“

„Inu, co platno,“ vzdychl si král, „to už tu kočku musím koupit. Ale vy jste, babičko, jářku, taškářka.“

Tak tedy nezbylo králi, než aby vysázel na stůl stříbrné tolarý; pak vzal své mamince z hlavy ten malý, ze všech nejmenší čepceček a položil jej na tolarý. Čepceček byl tak malý, že se pod něj vešlo zrovna pět tolarů.

„Tu máte, babičko, svých pět tolarů a jděte spánembohem,“ řekl král a byl rád, že to pořídil tak lacino.

Ale babička vrtěla hlavou a povídá: „To jsme si, pane králi, neudělali. Vy mně máte dát tolik tolarů, co se vejde nejlepšího stříbra pod čepec vaší maminky.“

„Vždyť ale vidíte,“ bránil se král, „že se pod čepec vejde zrovna jen pět tolarů z nejlepšího stříbra.“

Babička vzala čepeček do ruky, hladila jej, točila na dlani a povídá pomalu: „Myslím, pane králi, že nejlepší stříbro na světě jsou stříbrné vlasy vaší maminky.“

Král se podíval na babičku, podíval se na maminku a řekl tiše: „Máte pravdu, babičko.“

Tu babička posadila čepeček pěkně na hlavu královy maminky, pohladila jí bílé vlasy a řekla: „A teď mi, pane králi, dáte tolik tolarů, co je stříbrných vlásků pod čepcem vaší maminky.“

Král se podivil, král se zamračil, král se konečně usmál a pravil: „Vy jste ale, babičko, tuze veliká taškářka.“

Nu ale, děti, přísaha je přísaha, a tak musel král zaplatit babičce, oč žádala. Poprosil tedy svou maminku, aby si sedla, a nařídil svému nejvyššímu účetnímu, aby jí spočítal stříbrné vlasy, které se jí vejdou pod tento čepeček. Účetní počítá, počítá, a králova maminka pěkně drží, ani se nepohne, a vtom, to víte, stáří má rádo spánek a lehko zadřímne – zkrátka králova maminka usnula.

Zatímco tak spala, počítal účetní vlásek po vlásku; a když se právě dopočítal jednoho tisíce, snad že silněji zatahal za jeden stříbrný vlas, králova maminka se probudila.

„Au,“ vykřikla, „proč mne budíte? Měl jsem živý sen; zdálo se mi, že právě překročil příští král hranice naší země.“

Babička sebou trhla. „To je divné,“ vyhrkla, „zrovna dnes se ke mně nastěhoval můj vnouček z přespólní říše.“

Ale král ani neposlouchal a zvolal: „Odkudpak, maminko, odkudpak přijde příští král naší země? Ze kterého královského dvora?“

„To nevím,“ řekla králova maminka, „protože jste mne zrovna probudili.“

Zatím nejvyšší účetní počítal dál, a králova maminka zase usnula. Účetní počítá, počítá už do dvou tisíc, a tu se mu zase utrhla ruka a on zatahal silně za stříbrný vlas.

„Ale chaso,“ vykřikla králova maminka, „proč jste mne probudili? Právě se mi zdálo, že příštího krále sem nepřivede nikdo jiný než tahle černá kočka.“

„Jděte, maminko,“ divil se král, „kdopak jakživ slyšel, že by kočka někoho do domu přivedla?“

„Už to tak bude,“ řekla králova maminka, „ale teď mne nechte spát.“

Znovu usnula králova maminka, a znovu počítal účetní. Když se dopočítal třítisícího a posledního, zatřásla se mu ruka a on nechtě zase silně zatahal.

„Ach vy daremní,“ vykřikla králova maminka, „nenecháte starou bábu chvilku spát. Zrovna se mi zdálo, že sem příští král přijede se svým celým domem.“

„No to mně už, maminko, odpusťte,“ řekl na to král, „ale

tohle asi nebude pravda. Kdopak by mohl s sebou přivést celý královský zámek?“

„Nemluv, hochu, nadarmo,“ kárala ho maminka. „Člověk nikdy neví, co se může stát.“

„Baže,“ kývala hlavou babička, „dobře říká panímáma, pane králi. Mému nebožtíku muži, dej mu pánbůh nebe, prorokovala cikánka: ‚Jednou ti kohout sezobe celý statek.‘ A tu se táta dal, chudák, do smíchu a povídá: ‚No víte, cikánko, tohle asi nebude pravda.‘ Zrovna jako vy, pane králi.“

„A co,“ ptal se král dychtivě, „že to nebyla pravda?“

Babička si začala utírat slzy. „Inu, jednou pak přiletěl červený kohout, jako požár, a všechno nám sezobal. Táta pak chodil jako bez ducha a říkal pořád: ‚Cikánka měla pravdu! Cikánka měla pravdu!‘ A teď už je, chudák, dvacet let na pravdě boží.“

Tu se babička rozplakala; ale králova maminka ji vzala kolem krku, hladila ji po tváři a povídala: „Neplačte, babičko, nebo já začnu taky.“ Toho se král lekl, a proto začal honem cinkat penězi. Sázel na stůl tolar po tolaru, až jich vysázel tři tisíce, zrovna tolik, co se vešlo stříbrných vlasů pod čepec královy maminky. „Tak, babičko,“ řekl, „tadyhle máte a pánbůh vám to požehnej; ale z vás by člověk nezbohatl.“

Babička se zasmála, a všichni se zasmáli s ní – a začala strkat toлары do kapsáře. Ale kdež by kapsář stačil! Musela nahnout toлары do nůše, a byla jich nůše plná, že ji babička ani neuzvedla. Dva vojevůdcové a sám král jí pomohli vsadit nůši na

záda, a tu se babička pěkně všem uklonila, rozloučila se s královou maminkou a jenom se točila, aby se naposledy podívala na svou černou kočku Jůru. Ale Jůra nikde. Babička se točí, volá „na čičí, na čičí“ – kočka nic. Ale za trůnem koukají něčí nožičky; babička tam jde po špičkách a vidí – princezna usnula v koutku za trůnem na jejím klíně spí a přede drahocenná Jůra. Tu babička sáhla do kapsy a strčila princezně do dlaně tolar; jestli jí jej chtěla dát na památku, pak se tuze spletla, protože když se princezna probudila a našla na klíně kočku a v dlaně tolar, vzala kočku do náručí a šla s ní ten tolar nejkratší cestou promlsat. Ale snad i to babička věděla předem.

Zatímco princezna ještě spala, byla už babička dávno doma, ráda, že přinesla tolik peněz, že nechala Jůru v dobrých rukou, a nejraději proto, že zrovna přivezl forman z přespolejší říše jejího vnoučka Vaška.